

**Taylan MATKAP, Aktüer
Sistem Araştırma Geliştirme Müdürlüğü**

Aktüerler Derneği Toplantısı – İstanbul, 13 Şubat 2007

Destekten Yoksun Kalma Tazminat Hesaplamalarında Ortak Bir Yöntem Belirlenmesi

Esas Konu: Ebeveynin Desteği Olarak Çocuk

Öneri Sahibi: Sn. Fahri KARAKAŞ (*Aktüer*)

Öneri Detayı (Aktüer Sn. Fahri Karakaş'ın Yorumu ile)

- “Çocuk ölümlerinde anne ve babanın göreceği müstakbel (ertelenmiş) desteğin hesabı yapıldıktan sonra Yargıtay içtihatları gereği çocuğun destek olacak yaşa gelinceye kadar yapılacak masrafların tenzili yapılmakta ve netice pozitifse çıkan tazminat ödenmektedir.
Şayet çocuk küçük ve de anne baba yaşlı ise bu fark negatif olmakta ve tazminat teşekkül etmemektedir.
Bu da pek çok sızlanmalara neden olmaktadır hatta geçen yıl bu konu gazetelere bile aksetmiştir.”
- “*Şahsi ve vicdani kanaatime göre* yetiştirme giderlerinin tenzilinden sonra geçmişe dönük fiilen yapılan masrafların da anne baba lehine çıkan sonuca eklenmesi gerekir. Zira bu bir zarar hesabı olduğuna göre çocuğun ölümüne değin yapılan yetiştirme giderlerinin tazminat hesabında lehte nazara alınması gerekir.”

Çalışmama Katkı Verenler

- Sn. Kadir Emre GÖKYAYLA, Yrd. Doç.Dr.
Dokuz Eylül Üniversitesi / Hukuk Fakültesi
- Sn. Fahri KARAKAŞ, Aktüer
- Sn. Belkis ERŞEN, Aktüer
- Sn. Korkut ÇIRAK, Yapı Kredi Sigorta Sistem Ar-Ge Müdürü
- Yapı Kredi Sigorta Oto Hasar Müdürlüğü
- Yapı Kredi Emeklilik Hukuk İşleri Bölümü
- Örnek Olayla İlgili Dava Taraflarının Avukatları

Basından Seçmeler

“Bilirkişi” Biliyor: ‘Üniversiteler Yoksul Halk Çocuklarına Kapalıdır’

Diyarbakır'ın Bismil İlçesi'nde yolcu otobüsünün çarpmasıyla ölen 8 yaşındaki Meki Ayaz'ın ailesinin açtığı tazminat davası; yoksulların düzenin gözünde hiçbir değerinin olmadığını, canlarının dahi ne kadar “ucuz” olduğunu ortaya koymakla kalmadı, aynı zamanda üniversitelerin de yoksul halk çocuklarına kapalı olduğunu “Bilirkişi Raporu”yla tespit etti.

Tazminat davası dosyasının gönderildiği Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından atanan Bilirkişi'nin hazırladığı raporda, çocuğun ölümünün yoksul aile için “zarar” değil, “kar” olduğu ifade edildi. Çünkü, aile büyük bir masraftan kurtulmuştu!!

Raporda: Ayaz ailesinin

olan bu rapor, eğitim eşitliği üzerine anlatılanların da masal olduğunu söylüyor. Gerçek, tam da böyledir. Bu ülkede yoksul halk çocuklarına üniversite kapıları kapalıdır. “*Yörenin ve ailenin sosyal konumu*” olarak ifade edilen; yoksulluktur, düzenin yarattığı cehalettir. Paralı eğitim üzerine yazdığımız yüzlerce yazıda dile getirdiğimiz bir gerçektir bu durum. Burjuva basınının bu tabloyu çarpıtmak için zaman zaman “çobanlıktan falanca üniversiteyi kazandı” haberleri yapmaları boşuna değildir. Ve şimdi onlar utanmadan; “*Bilirkişi, daha 8 yaşındayken Meki'nin üniversiteye gidemeyeceğini nereden biliyor?*” diye soruyorlar.

Bilirkişi'nin ahlaklılığı bir

Hürriyet - Yalçın DOĞAN-Çocuğunuz öldü çok kârlısiniz - Windows Internet Explorer

http://hursiv.hurriyet.com.tr/goster/

File Edit View Favorites Tools Help

Hürriyet - Yalçın DOĞAN-Çocuğunuz öldü çok kârlısiniz

Hürriyet

Ana sayfa Üy

ANASAYFA
English
Yazarlar
Genç Hürriyetim
Ankara
Ege

Son Dakika
Gündem
Avrupa Birliği
Dünya
Ekonomi
Piyasenet
Spor Yeni
Yaşam

Yazarlar

21 Mayıs 2005

» Yalçın DOĞAN

Çocuğunuz öldü çok kârlısiniz

KAZADA çocuğunuz ölüyor!.. Zil takıp oynayın!.. Sizden iyisi yok!..

Ya yaşamış olsaydı, onu yedirmek, içirmek, giydirmek, okutmak için ne kadar masrafa girebileceğinizi düşünüyor musunuz hiç?..

Küçük yaşta bir yakınınız öldürülüyor!.. Yine şanslısınız!.. İşiniz iş!..

Katil işlediği cinayetle, sizi her türlü masraftan kurtarıyor!.. Çünkü, yine o yakınınız için harcanacak para, artık cepte!..

Maddi durumunuz parlak değil, işler kesat. Tasarruf yapmanız gerek. O zaman ne bekliyorsunuz, kazayı siz yaratın!.. Hatta yakınınızı

Error on page.

Internet 100%

Basına Yansıyan Vaka (Örnek Olay)

- Meki iki yıl önce 8 yaşında iken bir otobüsün çarpması sonucu hayatını kaybediyor. Yapılan inceleme sonucu kazayı yapan otobüsün sürücüsü yüzde 75, Meki ise yüzde 25 kusurlu bulunuyor. Meki'nin babası Otobüs şirketinden 4.5 milyar lira tazminat talep ediyor.
- Ancak, otobüsü sigortalayan şirket bu parayı ödemiyor. Meki'nin ailesi de bu defa tazminat davası açıyor. İlk duruşmanın ardından kusur ve tazminatın hesaplanması için dosya bilirkişiye gidiyor.

Daire No	Esas No	Geliş Tarihi	Mahkeme Adı	Esas No	Karar No	Davacı	Davalı	Sonuc Tarihi
4H	20050 11234	19/09/ 2005	BİSMİL ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ	115	301	MEDENİ AYAZ	AK SİGORTA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	31/10/ 2006

Dosya Detay & Sonuç Bilgileri

Daire No	4H
Esas No	2005011234
Geliş Tarihi	19/09/2005
Gönderiliş Tarihi	13/09/2005
Mahkeme Esas No	115
Mahkeme Karar No	301
Mahkeme Karar Tarihi	18/05/2005
Dava Türü	Trafik Tazminat
Davacı	MEDENI A YAZ
Davalı	AK SIGORTA

Karar No	2006010303
Karar Tarihi	05/10/2006
Karar Sonucu	AIDIYET//11H
Dosyanın Gönderilme Tarihi	31/10/2006

Bilirkişi (Avukat) Raporundan Alıntılar...

- "Ayaz ailesi çocuğunu büyütmek için **55 milyar 926 milyon 240 bin 197 Türk Lirası** masraf yapacak, buna karşılık çocuğun 18 yaşından sonra ailesine katkısı **13 milyar 234 milyon 447 bin 990 Türk Lirası** olacaktır."
- "Yörenin ve ailenin sosyal konumu gereğince **çocuk üniversite eğitimi almayıp**, 18 yaşından sonra çalışmaya başlayacaktır. Nüfus kaydına göre 1995 doğumlu olup olay tarihinde 8 yaşındadır. Kalan ömrü 55 yıl 10 ay 3 gün, muhtemel ömür sonu 2050 yılıdır. 18 yaşını doldurduğunda çalışmaya başlayacak, 2015 yılında askere gidecek, dönüşte 2 yıl evlenmeyecek, daha sonra evlenerek aileye destek oranı azalacaktır."
- "Meki'nin ölmesi nedeniyle aile **42 milyar 691 milyon 792 bin 207 Türk Lirası** masraftan kurtulmuştur."

Dernek Üyelerine Dava Konusu İle İlgili Yolladığım Hesaplama Cetveli (Karşılaştırma Amaçlı)

TRAFİK KAZASINI YAPANIN KUSUR ORANI	75%		
AYLIK ASGARİ KAZANÇ (NET) - BABA	380 YTL		
YILLIK KAZANÇ	4,566 YTL		
ADI	MEKI	MEHMET MEDENİ	HAYRİYE
SOYADI	AYAZ	AYAZ	AYAZ
İLİ	DİYARBAKIR	DİYARBAKIR	DİYARBAKIR
TC KİMLİK NO	32977355180		
DURUMU	OLEN	BABASI	ANNESİ (GELİRİ YOK)
CİNSİYETİ	ERKEK-ÇOCUK	ERKEK	KADIN
DOĞUM TARİHİ	01.01.1995	01.01.1960	01.01.1970
ÖLÜM TARİHİ	23.04.2003	SAĞ	SAĞ
ÖDENECEK TAZMİNAT	?		
KULLANDIĞINIZ TABLO			
TABLO TEKNİK FAİZ ORANI			
VARSAYIM-1		EĞER VARSA	
VARSAYIM-2		EĞER VARSA	
VARSAYIM-3		EĞER VARSA	
EK BİLGİ: ANNE - BABA SAĞLIK DURUMU İYİ			

Dernek Üyelerinin/Aktüerlerin Dava Konusu İle İlgili Hesaplamaları (YTL / Milyon TL)

Aktüer	Kullanılan Tablo	Hesap Tarihi	
		2003	2006
Fahri Karakaş	P.M.F.1931	4,726	10,309
Belkis Erşen	P.M.F.1931	4,949	8,518
Taylan Matkap	P.M.F.1931	4,951	8,591

- *Sn. Abdullah Karacık ise maddi tazminat olarak varsa hastane masrafları ve defin masraflarının alınması gerektiğini bunun dışında maddi tazminat hesabı yapılmasının doğru olmadığını ifade etmiştir.*

Dernek Üyelerinin/Aktüerlerin Varsayımları:

- Merhum (Meki Ayaz) yaşasa idi, olası yüksek öğrenim görebileceği ve paralelinde mevkisinde ve gelirinde artma olabileceği varsayımı ile bu artışı sağlamak için belirli bir artış katsayısı hesaplamalara yansıtılmıştır.

Sorumluluk Hukukunun En Çok Uygulama Alanı Bulan Hükümlerinden Biri Olan **Destekten Yoksun Kalma Tazminatına** İlişkin Kanun Maddeleri

Borçlar Kanunu'nun 45.maddesinin ikinci fıkrası;

- “Ölüm neticesi olarak diğer kimseler müteveffanın yardımından mahrum kaldıkları takdirde, onların bu zararını da tazmin etmek lazım gelir.”

Borçlar Kanunu'nun 332.maddesinin ikinci fıkrası;

- “(Ek fıkra: 29/06/1956 - 6763/41 md.) İş sahibinin yukarı ki fıkra hükmüne aykırı hareketi neticesinde işçinin ölmesi halinde onun yardımından mahrum kalanların bu yüzden uğradıkları zararlara karşı isteyebilecekleri tazminat dahi akde aykırı hareketten doğan tazminat davaları hakkındaki hükümlere tabi olur.”

Sorumluluk Hukukunun En Çok Uygulama Alanı Bulan Hükümlerinden Biri Olan **Destekten Yoksun Kalma Tazminatına** İlişkin Kanun Maddeleri

Türk Ticaret Kanunu'nun 806.maddesinin ikinci fıkrası;

- “Yolcuların kazaya uğramaları halinde bundan doğacak zararları taşıyıcı tazmin eder. Yolcunun kaza neticesinde ölmesi halinde onun yardımından mahrum kalan kimseler dahi uğradıkları zararlara karşılık taşıyıcıdan tazminat isteyebilirler. Şu kadar ki; taşıyıcı, kazanın kendisine veya yardımcılarına yükletilmesi mümkün olan bir kusurdan doğmadığını ispat ettiği takdirde bu iki haldeki tazminattan kurtulur.”

Sorumluluk Hukukunun En Çok Uygulama Alanı Bulan Hükümlerinden Biri Olan **Destekten Yoksun Kalma Tazminatına** İlişkin Kanun Maddeleri

Borçlar Kanunu Tasarısı'nın 53.maddesinin üçüncü fıkrası;

Ölüm hâlinde uğranılan zararlar; (Sevk Tarihi: 02/10/2006)*

- **“Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar.”**

Not: Tasarının kabulünü takiben “Destek” terimi kanunlaşacaktır.

- * 22 Nisan 1926'da kabul edilen ve halen yürürlükte bulunan Türk Borçlar Kanunu, globalleşmenin getirdiği değişimler karşısında yetersiz kalınca yeni düzenleme hazırlanmıştır. Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan bu düzenleme Başbakanlık'a sevk edilmiş olup halen Başbakanlık'ta beklemektedir.

Destekten Yoksun Kalma Tazminatı

- **Temel Uygulama Alanları:**
Ölümlle sonuçlanan trafik ve iş kazaları
- **Diğer Zararlardan Farklı Yanı:**
Doğrudan zarar olmayıp, yansıma yoluyla uğranılan bir zarar olması.

Destekten Yoksun Kalma Tazminatı

Ebeveynin Desteği Olarak Çocuk

- Ölüm Anında Destek Olunması

Bu durumda ana-babanın tazminat isteyebileceği konusunda herhangi bir tereddüt yoktur. “Destekten yoksun kalma tazminatı istemiyle açılan davalarda; çocuğun, ebeveynin desteği olacağına ilişkin kabulün aksi, davalı tarafından kanıtlanmalıdır.” (Yargıtay HD 04 Esas : 1999/5925 Karar: 1999/8442 Tarih: 14.10.1999)

Konuyla ilgili Yargıtay Kararı

“... davacıların maddi durumlarının ve gelirlerinin pek fazla olması ve yeterli derecede bulunması ve ölenin gelir ve yardımına muhtaç olmamaları anılan davacıların destekten yoksun kalma tazminatı talep etmelerine mani değildir. Nitekim destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evladın bayram günlerinde anne ve babaya ziyareti ve evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşma görevi maddi desteğin kapsamında kabul edilmelidir. Bu anlayış gerek doktrin, gerekse Yargıtay uygulamasında yerleşmiş bir görüştür. Bu durumda anılan davacıların destekten yoksun kalmadıkları gerekçesiyle talebin reddi isabetsizdir.” (Yargıtay 19.Hukuk Dairesi E. 1992/2629 K. 1992/4737 T. 06.10.1992)

- Müstakbel Destek Olarak Çocuk (Ana Rahmindeki Çocuk Hariç)

Çocuğun İleride Destek Olup Olmayacağına İlişkin Karar İçin **Kriterler**

- a) Çocuğun öğrenim ve başarı durumu,
yaşı,
yetenekleri,
bir işe sahip olup olmadığı,
eğer meslek sahibiyse mesleğinin niteliği,
davacıların yaşadıkları yerin gelenekleri,
yaşayış şartları ve çalışma durumları

(Zihinsel engelli çocuklar değerlendirmeye tabi değildir.)

Çocuğun İleride Destek Olup Olmayacağına İlişkin Karar İçin **Kriterler**

- b) İleride ana ve babanın bu ölümden dolayı muhtaç duruma düşüp düşmeyeceği;
(ayrıca ana-babanın sağlık durumları)

“Bilirkişi raporlarında DESTEKLİK durumunun varolduğu varsayılmakta, yani mevcudiyeti irdelenmemektedir.”

Küçük bir çocuğun ileride ana ve babasına destek olması, birçok varsayımın bir araya gelmesine dayandığı için, çocuğun yaşının küçüklüğüne paralel olarak, tazminatın da daha düşük tutulması gerektiği ileri sürülmektedir. (Mevcut hesaplama mantığı bunu desteklemektedir.)

Ülkeler Arası Hukuk Sistem Farklılıkları

- **Türk Hukuku'nda** İsviçre Sistemi tercih edilmiştir.
- **İsviçre Modeli:** Destek ilişkisinin fiili varlığı kabul edilmektedir.
- **Alman, Avusturya Hukuk** sistemlerinde, ölenin sadece kanunen bakmakla yükümlü bulunduğu kişilerin tazminat talep edebilmesine imkan verilmiştir. (Doğrudan zararların tazmin edilmesi kuralı)
- **Fransız Modeli:** Haksız fiile ilişkin genel hükümlerle ve mahkeme kararlarıyla geliştirilmiştir.
- **Fransız Hukuku'nda**, farazi destek olan çocuğun ölümü üzerine, çocuğun ileride ne miktarda para kazanacağı ve kazancından ana babasına bir pay ayırıp ayıramayacağı belli olmadığı için, ana baba tazminat talep edemezler.
- **Amerikan Hukuku'nda** ise, tazminat talep edebilecekler, eyaletlere göre farklılık göstermektedir.

İngiltere / Fatal Accidents Act (Ölümlle Sonuçlanan Kaza Kanunu)

- İngiliz Hukuku'nda destekten yoksun kalma tazminatı istisnai nitelikte kabul edilmektedir.
- 1846 tarihinde İngiliz Parlamentosu'nda kabul edilen 'Fatal Accidents Act'e (Ölümlle Sonuçlanan Kaza Kanunu) göre , küçük bir çocuğun ölümünde, ebeveyn lehine hükmedilecek tazminat, 10.000 Sterlidir.
(01.04.2002)

Konuya İlişkin Bazı Yargıtay Kararları

“... Yapılacak iş, ölen işçinin anne babasına sürekli ve düzenli olarak kazancından pay ayırmak sureti ile bakıp bakmadığı giderek anne ve babasının muhtaç olup olmadığı ve yeteri kadar gayrimenkullerinin olup,olmadığı tapudan ve bu konuda bilgisi olan köy ve ihtiyar heyeti gibi kişilerin bilgisine başvurularak saptanmak ve sonucuna göre karar vermekten ibarettir.”

(Yargıtay 21.Hukuk Dairesi T. 11/06/1996 E.1996/3370 K.1996/3445)

“... Muris iş kazasında bekar olarak ölmüştür. Kazancından yaşam sürecince ana ve baba için %15'er pay ayrılarak maddi tazminat hesabı yapılmıştır. Murisin evleneceği nazara alınmamıştır. Oysa,evleneceği ve normal olarak 2 çocuk sahibi olabileceği düşünülmelidir. Böyle olunca gelirinden ana ve baba için % 15'er pay ayrılması mümkün görülemez. Bu miktarlar çok fazladır...”

(Yargıtay 9.Hukuk Dairesi E. 1992/3010 K. 1992/5710 T. 26.05.1992)

Sonuç

- Çocuğun ölümüne kadar yapılan yetiştirme giderlerinin destekten yoksun kalma tazminatı kapsamında talep edilmesi mümkün görünmemektedir. Çünkü bu giderler ana-babanın zaten kanuni borcudur. (*şahsi düşüncem*)
- Çocuğun ölümünden sonraki Yetiştirme giderleri talep edilebilmektedir. Buna teknik olarak "*Denkleştirme*" denmektedir. Sarf edilmesinden tasarruf edilen masraf buradan indirilmektedir.
- Ölüm halinde var olan sosyal güvenlik gelirleri de "*Denkleştirme*" mantığı ile tenzil edilmelidir.
- şu an itibarı ile göz ardı edilen "Ebeveynlerin gelir durumu" da göz önünde bulundurulmalıdır. (Aktüer tarafından hazırlanan bilirkişi raporunun delil değerinin artması için) (*şahsi düşüncem*)

Yararlanılan Kaynaklar

- **Gökyayla, K. Emre:** Destekten Yoksun Kalma Tazminatı, Ankara, 2004
- Borçlar Kanunu
- Türk Ticaret Kanunu
- “Fatal Accidents Act of England”
- Yargıtay Kararları
- Bilirkişi Raporları